

נחמה אחת ויחידה

מדריך לילדים

הנרי ואן דאם

נחמה אחת ויחידה

מדריך לילדים

נחמה אחת ויחידה

מדריך לילדים

הנרי ואן דאם

The Heidelberg Catechism Explained for Children

H. Van Dam

Copyright © Den Hertog, Houten, the Netherlands 2002

מאנגלית: מרים גבעוני
עריכה: מונה פלד
עיצוב: סטיב דיויס

© 2024. כל הזכויות למהדורה העברית שמורות להוצאת הגפן
www.ha-gefen.org.il

אין להעתיק לשכפל, לצלם, להקליט, לשכתב, לאחסן במאגר מידע
או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה או בשום אמצעי –
אלקטרוני, אופטי או מכני, ללא אישור מראש ובכתב מהוצאת הגפן.

כל המובאות מהברית החדשה לקוחות מהתרגום החדש
של הברית החדשה אלא אם כן צוין אחרת.

© כל הזכויות לתרגום החדש של הברית החדשה
שמורות לחברה לכתבי הקודש בישראל.

נדפס בישראל

מסת"ב 978-965-7046-25-8 ISBN

דבר המוציא לאור

הספר שבידך הוא מדריך לעקרונות האמונה המבוסס על הקטכיזם של היידלברג בתוספת הסברים לילדים. עקרונות האמונה מוצגים במדריך זה בשאלות ותשובות, וההסברים שלצידן נועדו לסייע להורים ולמורים שמבקשים ללמד את העקרונות האלה. הקטכיזם של היידלברג הוא מסמך היסטורי חשוב ולכן השתדלנו להמעיט ככל האפשר בביצוע התאמות תרבותיות. יחד עם זאת, השמטנו שאלות שאינן רלוונטיות לקורא העברי, והוספנו הערות במידת הצורך. מספרי השאלות נותרו כפי שהם במקור. אני תפילה שמדריך זה, לצד הספר "שואל ומשיב" (הוצאת הגפן) המיועד לגיל הרך, יעשיר את ארון הספרים שבעזרתם אנחנו מלמדים ומחנכים את ילדינו.

דוד צדוק

מנהל הוצאת הגפן

אפריל 2024

נחמה אחת ויחידה

הספר "נחמה אחת ויחידה" הוא בעצם התרגום העברי לקטכיזם של היידלברג.

מהו קטכיזם? קטכיזם הוא מדריך לעיקרי האמונה. הקטכיזם של היידלברג ("נחמה אחת ויחידה") נכתב לפני שנים רבות בידי שני פרופסורים, מנהיגי קהילה מוכשרים, שלימדו אנשים כיצד להיות למנהיגים. הם חיו בגרמניה, בעיר שנקראת היידלברג, ולכן קובץ השאלות והתשובות שהם גיבשו נקרא במקור על שמה. שמות שני מנהיגי הקהילה האלה הם זפריאס אורסינוס וכספר אולביאנוס. השניים היו גם מוכשרים וגם משרתי אמת של אלוהים שאהבו ועבדו אותו בכל ליבם.

הספר מוצג כדור־שיח בין שני אנשים, וכשתקראו בו תראו שהאחד שואל שאלות ללא הרף, והשני עונה עליהן.

כמה שאלות יש בספר? יש בו מאה עשרים ותשע שאלות. לכן יש גם מאה עשרים ותשע תשובות.*

הספר כתוב בצורה של שאלות ותשובות. האדם השואל את השאלות הוא כמורה, והאדם העונה עליהן הוא כתלמיד בכיתה. התלמיד עונה על השאלות, והמורה מקשיב לתשובות. האם הן נכונות? השאלות לתלמיד מנוסחות בגוף שני יחיד ואילו התשובות בגוף ראשון יחיד.

המורה שואל שאלות בזו אחר זו, והתלמיד מספק את התשובות בזו אחר זו, והתשובות שלו נכונות. האנשים שכתבו את הספר הזה הקפידו שהתשובות לשאלות יהיו נכונות. בעצם, אלוהים הוא זה שדאג לכך שהתשובות יהיו נכונות, כי הוא נתן לאנשים האלה חוכמה.

מהתשובות של התלמיד אפשר לראות שהוא ילד של אלוהים. רוח הקודש לימדה אותו לענות נכון על השאלות. לכן התשובות שלו נובעות מליבו. זה מה שחשוב, לא? עלינו לדבר ממעמקי ליבנו. אלוהים

---

* כאמור בדבר המוציא לאור, חלק מהשאלות בתרגום לעברית הושמטו.

רואה אם אנחנו מתכוונים למה שאנחנו אומרים, ויודע אם דברינו נובעים ממעמקי ליבנו.

מספר השאלות והתשובות משתנה משבוע לשבוע. בשבוע הראשון יש שתי שאלות ושתי תשובות. בשבוע שאחריו יש שלוש שאלות ושלוש תשובות. לפעמים יש בשבוע אחד שאלה אחת ותשובה אחת, לפעמים שתי שאלות ושתי תשובות, ולפעמים שלוש או ארבע שאלות ותשובות. לפעמים יש אפילו חמש שאלות ותשובות. השבוע האחרון הוא שבוע 52, כמספר השבועות בשנה.

שבוע 1

שאלה 1: איזו נחמה אחת ויחידה יש לך בחיים ובמוות?

נשים לב למילה הזאת, נחמה. מה משמעותה בשני המקרים הבאים?
ילד קטן משחק ברחוב, ופתאום מגיח כלב גדול ומתחיל לנבוח עליו. הילד נבהל, מתחיל לבכות ובורח מהר אל אימו. אימו מנחמת אותו, והוא מפסיק לבכות וחוזר לשחק. במקרה אחר, אבי המשפחה נפטר והאימא והילדים עצובים מאוד וזקוקים לנחמה.

מי זקוק לנחמה? אנשים שאינם מאושרים. כל האנשים בעולם הפכו ללא מאושרים. בכל מקום יש צער, כאב, חרדה, רעב וכן הלאה. מקור כל הרע הזה הוא החטא.

כל בני האדם רוצים להיות מאושרים, אבל איך אפשר להיות מאושרים? יש אנשים שחושבים לעצמם: "אם לעולם לא אהיה חולה, אהיה מאושר". אחרים חושבים: "אם יהיה לי הרבה כסף, אהיה מאושר". ילדים בדרך כלל חושבים: "אם יהיו לי צעצועים שאני אוהב, אהיה מאושר". אפשר לחשוב על דוגמאות רבות. כולם מחפשים אושר. אפשר גם להגיד שכולם מחפשים נחמה.

מהו אושר אמיתי? אושר אמיתי הוא כל עניינה של השאלה הזאת. מהו האושר האמיתי היחיד, מהי הנחמה היחידה? הנחמה היחידה מסבה אושר גם בחיים וגם במוות. עצוב שיש אנשים שחושבים שאפשר להשיג אושר אמיתי באמצעות כסף, חפצים והנאות. איך יועילו להם הדברים האלה אחרי המוות?

פעם סיפר האדון ישוע משל על עשיר טיפש. האיש היה עשיר, עשיר מאוד. היה לו רכוש רב. היו לו שדות רבים, והיבול מהשדות האלה הניב לו רווחים יפים וכסף רב. הוא היה יכול לקנות כל מה שרצה. הוא חשב שהוא באמת מאושר, אבל לפתע, לילה אחד, הוא מת. לאיש כבר לא היה כלום, ואחרים קיבלו את כספו ורכושו.

עכשיו נקרא את התשובה. התשובה מגלה לנו מהו אושר אמיתי. נקשיב לתלמיד העונה את התשובה: "אינני שייך עוד לעצמי. אני שייך לאדון ישוע. עכשיו אני ילדו. הוא הציל אותי משלטון השטן

וכיפר על כל חטאיי. הוא נשא את העונש שהייתי ראוי לו על חטאיי. לשם כך הוא הקריב את חייו ושפך את דמו היקר. הוא המושיע שלי! עכשיו אבי שבשמיים ימשיך לדאוג לי כל חיי. איך אני יודע את זה? אני יודע את זה באמצעות רוח הקודש השוכנת בליבי. היא תמיד נשארת איתי ודואגת לכך שאמשיך לשרת את אלוהים ולציית לו. כשנאמרת אהיה עם אלוהים".

זהו האושר האמיתי, זוהי הנחמה היחידה של ילדי האלוהים. כולנו צריכים לרצות את האושר הזה.

שאלה 2: כמה דברים חשוב שתדע כדי שתוכל ליהנות מהנחמה הזאת ולחיות ולמות באושר?

גם השאלה הזאת עוסקת בנחמה היחידה, באושר האמיתי. כל קובץ השאלות והתשובות הזה דן בכך, אבל השאלה השנייה נשאלת בניסוח קצת אחר, והיא: איך אוכל להפוך למאושר כל כך? מה עליי ללמוד ומה עליי לדעת? בתשובה כתוב: **שלושה דברים. הראשון הוא לדעת עד כמה אני חוטא ואומלל. שנית, עליי לדעת כיצד אני יכול להיוושע מחטאיי ומאומללותי, כלומר, איך אני יכול להינצל מהמצוקה הגדולה שלי ולחזור להיות מאושר. שלישית, עליי לדעת איך להכיר תודה לאלוהים על הישועה הזאת.**

חשוב שנזכור את שלושת הדברים האלה: אומללות, ישועה והכרת תודה, כי נדבר עליהם בשבועות הבאים. בשבועות 2-4 נדבר על אומללות, בשבועות 5-31 על ישועה, ובשבועות 32-52 על הכרת תודה. האם אנחנו עדיין זוכרים את התשובה הראשונה? התלמיד הוא ילד של אלוהים. לכן הוא למד שלושה דברים לא רק דרך שכלו אלא גם דרך ליבו. איך הוא יכול לעשות זאת? הוא יכול לעשות זאת באמצעות רוח הקודש, כי רק היא יכולה ללמד אותנו את הדברים האלה. עלינו להתפלל שהיא תלמד אותנו.

שבוע 2

קודם, הרשו לי לספר סיפור קטן. פעם שיחק ילד קטן בחול בחצר. הוא הביא לעצמו דלי של מים, שפך אותם על החול ומהבוץ בנה טירה. בזמן ששיחק עקץ אותו יתוש על האף וגרם לו להתגרד. הילד שפשף את פניו, והיתוש התעופף משם. כעבור כמה דקות הילד נכנס הביתה. "תראה איך אתה נראה!" קראה אימו. "הפנים שלך מכוסות בחול. לך תסתכל בראי!"

הוא הסתכל בראי וראה את פניו המלוכלכות. טוב שיש ראי, אחרת הוא לא היה יודע איך הוא נראה.

עכשיו נעבור לשאלה 3: בפעם האחרונה למדנו שכל בני האדם אומללים ועלובים. עכשיו המורה שואל: **איך אתה יודע שאתה אומלל ועלוב?**

התלמיד עונה: **מעשרת הדיברות**. אלוהים מדבר אלינו באמצעותם.

שאלה 4: מה אלוהים דורש מאתנו בעשרת הדיברות?

התשובה מחולקת לשני חלקים. תמצית החלק הראשון של עשרת הדיברות היא שעלינו לאהוב את ה' אלוהינו בכל ליבנו, בכל נפשנו, בכל שכלנו ובכל מאודנו. המצווה הזאת באה לידי ביטוי בדיברות הראשונים.

תמצית החלק השני היא שאנחנו חייבים לאהוב את רעינו כשם שאנחנו אוהבים את עצמנו. בזה עוסקים ששת הדיברות האחרים. אנחנו יודעים מי הם רעינו. רעינו הם כל שאר בני האדם. כמו במשל על השומרוני הטוב.

מעשרת הדיברות אנחנו יכולים להבין שאנחנו אומללים כי איננו באמת אוהבים את ה' אלוהינו בכל ליבנו, ואיננו אוהבים את רעינו כפי שאנחנו אוהבים את עצמנו. זה משתקף בחטאים שאנחנו חוטאים בכל יום. כולנו חוטאים. זה מה שאלוהים אומר לנו באמצעות הדיברות. הדיברות הם כמו הראי בסיפור. רק כשהילד הסתכל בראי, הוא ראה שהוא מלוכלך.

התלמיד אומר: "גם לי יש ראי. הראי שלי הוא עשרת הדיברות. כשאני מתבונן בהם, אני רואה שאני מלוכלך, שאני חוטא. אני מפחד ממה שאני רואה. אני עצוב מאוד".

טוב שהילד בסיפור איננו עיוור, אחרת הוא לא היה יכול להסתכל בראי. אבל החטא עיוור את ליבנו. רק רוח הקודש יכולה לפקוח את עיני ליבנו, ממש כפי שעשתה למען התלמיד. רק כשנסתכל על עשרת הדיברות כפי שאנחנו מסתכלים בראי, נוכל לראות שאנחנו אומללים ועלובים. אחר כך נהיה מבוהלים ועצובים, כמו התלמיד. זוכרים את הסיפור על ברטימי? הוא היה עיוור וביקש מהאדון ישוע לפקוח את עיניו כדי שיוכל לראות שוב. גם אנחנו צריכים לבקש את זה.

שאלה 5: האם אתה יכול לקיים את המצוות האלה בשלמות?

התשובה היא: **בשום פנים ואופן לא. כבשר ודם, יש לי נטייה טבעית לשנוא את אלוהים ואת רעינו.**

האם אנחנו יכולים לקיים את מצוות אלוהים? האם אנחנו יכולים לאהוב את אלוהים ואת רעינו? האם אנחנו יכולים לעשות את זה בכל ליבנו?

התשובה מספרת לנו על מצבנו האומלל. הנטייה הטבעית שלנו היא לשנוא את אלוהים ואת רעינו. זה נורא! במקום לאהוב את אלוהים, אנחנו שונאים אותו. איך זה בא לידי ביטוי? זה בא לידי ביטוי בחטאים שלנו.

משמעות המילים "נטייה טבעית" בתשובה היא שחטאי שנאה קיימים בליבנו כבר מהרגע שאנחנו נולדים. מה הכוונה במילה "נטייה"? הכוונה היא שאנחנו ממהרים לחטוא בלי להקדיש לכך מחשבה. אנחנו חוטאים בקלות רבה. ליבנו המרושע רוצה לחטוא ולכן אנחנו חוטאים.

"לשנוא". אולי מישהו מאיתנו יאמר: "אני מבין אבל אני באמת אוהב את ההורים שלי ועוד כמה אנשים". כן, זוהי ברכה מאת אלוהים. הברכה הזאת דומה לנמר בגן החיות. אפשר לראות שם נמר גדול וחזק.

הוא נראה מאולף, נראה שאפשר ללטף אותו, אבל הוא איננו מאולף. נכון, הוא מוקף בגדר גבוהה וסורגים כבדים, והוא איננו יכול להתקרב אלינו. בלי הסורגים המצב היה אחר לגמרי! הסורגים מונעים ממנו לתקוף אותנו. באותו אופן, אלוהים שומר עלינו כדי שלא נהיה כמו קין. קין הרג את אחיו. מכאן אנחנו לומדים שהלב שלנו מלא ברשע. חשבו גם על אבשלום. הוא דיבר מילים יפות אל אביו, אבל מה הוא עשה מאוחר יותר? הוא מרד בו ורצה להילחם בו.

עלינו להתפלל לאלוהים ולבקש שהוא ישמור עלינו ממעשים כאלה. אלוהים מוכן לעשות את זה. עלינו לחשוב מה היה עלול לקרות בגן החיות אלמלא הסורגים ומה היה קורה בחיינו אלמלא הסורגים שאלוהים מציב בהם. אנחנו באמת נוטים לשנוא את אלוהים ואת רעינו.